ÎNTR-O ZI DE TOAMNĂ PE ŞOSEA

PAVEL VEJINOV

Scaunul alb nu avea spătar şi îmi simţeam spatele înţepenit. Şedeam aici de peste un ceas şi în tot acest timp el nu se clintise nici măcar o singură dată din patul său îngust. Poate că de aceea cearceafurile erau atît de netede, de parcă pe ele ar fi zăcut nu o fiinţă vie ci un cadavru.

— N-are sens, spuse el obosit. Nu există nici un sens în toată povestea asta...

Ar fi vrut să-l contrazic, dar simţeam că nu mai am putere. Făcu o pauză apoi, fără nici o legătură, continuă:

— Tot ceea ce numim viaţă subiectivă este de fapt ceva ireal... Aşa cum ireali sînt norii reflectaţi de faţa netedă a lacului. Dacă lacul se tulbură, dispare şi reflectarea, fără ca asta să însemne că au dispărut şi norii înşişi... Tot ceea ce s-a întîmplat pe suprafaţa sa este moarte fără importanţă...

— Şi, totuşi, trebuie să trăim, replicai eu maşinal.

— De ce?

— Pentru că aşa este firesc...

— Desigur, ai dreptate, răspunse el şovăitor. Firesc, însă trist. Apari din nimic, trăieşti o vreme şi te transformi din nou în nimic. Altceva este, desigur, să atingi un scop oarecare, prin care să se înfăptuiască propria-ţi raţiune...

Am tăcut. Camera albă, spaţioasă, se întuneca încet; undeva, în depărtare, se auzi tunînd. Numai figura sa rămăsese tot atît de albă, cu obrazul curat, ras neted, cu pleoapele tremurătoare, încercănare. Privi spre fereastră şi spuse cu voce înceată:

— Vine furtuna, trebuie să pleci...

— Nu-i nimic, răspunsei eu, sînt cu maşina, n-are importanţă...

— Nu, nu, du-te. Drumul va deveni lunecos, e periculos...

Într-adevăr, nu avea rost să mai rămîn. Simţeam că deja începe să se destrame şi puţinul pe care cu atîta trudă îl înfăptuisem. Mă ridicai şi-i întinsei, cu o falsă dezinvoltură, mîna, dar el zîmbi palid, fără să răspundă gestului meu.

— Du-te, du-te!...

Doctorul Veselinov era în cabinetul său, aplecat deasupra radiografiilor. Cine ştie din ce motiv, aceea pe care o ţinea în mînă îmi sugera o galaxie difuză în bezna adîncă,

— Aţi sesizat vreo îmbunătăţire? întrebă el fără să-şi ridice capul.

— Presupun că da, răspunsei eu, nesigur.

— În cele din urmă trebuie să-l convingeţi cumva, zise el. Operaţia reprezintă totuşi, cît de cît, o şansă. Fie şi infimă...

— Da, ştiu, spusei eu.

Abia acum îşi îndreptă trupul şi mă privi cu ochii săi ciudaţi, măslinii.

— De-acum contez numai pe dumneavoastră... Despre propria sa voinţă nici nu merită să mai vorbim.

Am ieşit afară cu sufletul greu, înăbuşit de neliniştile şi miasmele spitalului. Deasupra defileului se prăvăliseră, într-adevăr, nori negri de furtună cărora, în acel moment, nu le-am dat atenţie. Vîrtejuri scurte, agitate dansau pe cimentul curţii, prăfuindu-mi maşina. Doar ce pornisem şi au şi căzut primele picături – mari şi grele –, asemenea unor gloanţe în zbor. Abia atunci îmi trecu prin minte că anvelopele mele sînt complet tocite. Nu m-am neliniştit în mod deosebit, atît de vlăguit şi abătut mă simţeam după această apăsătoare convorbire. Am băgat în marşarier, apoi am pornit cu băgare de seamă pe pantă.

Furtuna mă surprinse încă pe primii kilometri. Era o furtună întîrziată de septembrie, însoţită de tunete şi fulgere. Asupra parbrizului meu se revărsau asemenea şuvoaie de apă, încît am fost forţat să opresc. Am tras cu grijă maşina pe banda de refugiu şi am tăiat contactul. Ploaia şfichiuia cu aceeaşi putere, tunetele se succedau unul după altul. Cunoşteam aceste furtuni, ce trezeau ecourile defileului Iskrei, chiar îmi plăcuseră cîndva. Şi, totuşi, făcusem bine că oprisem. Pe asfalt curgea, asemenea unui rîu, o apă neagră, strălucitoare, în care la răstimpuri scînteiau falsele reflectări ale fulgerelor. De cealaltă parte a şoselei, fără nici un fel de barieră de protecţie, se găsea prăpastia din care se ridicau aburi roşietici. De unde mă

aflam nu-i vedeam adîncimea, dar eram sigur că, de acolo, maşina mea n-ar fi arătat mai mare ca o jucărie.

Am deschis fereastra şi m-am mutat de la volan, ca să nu mă stropească ploaia. Pe urmă mi-am aprins ţigara şi m-am lăsat pe spate. Mă simţeam dezgustat în acel moment; nu-mi puteam lua gîndul de la moarte. El se împăcase cu ea şi acesta era lucrul cel mai îngrozitor. Nu înţelegeam cu nici un chip ce înseamnă asta: să te împaci cu ideea morţii, şi nici nu aveam cum să înţeleg. Hainele mele exalau încă mirosul neplăcut de sanatoriu şi simţeam că mi se face greaţă. Oare ce-ar fi, dacă, brusc, aş porni-o de-a dreptul în prăpastie? Oricine ar considera-o o sminteală! Dar atunci de ce n-ar fi sminteală tot ceea ce înfăptuim pe parcursul existenţei noastre? S-ar zice că asta este ceea ce poartă în suflet prietenul meu. Umerii mi se înfiorară uşor şi mă grăbii să închid geamul.

În cele din urmă furtuna păru să se potolească. Cădea încă o ploaie rară, turbure şi cenuşie, purtată de vînt. Am făcut din nou contactul. Acolo, undeva, în depărtare, spre apus, în grămada învălmăşită a norilor se deschisese probabil o geană de lumină, pentru că asfaltul devenise roşietic. Pornii încet pe pantă, apoi mării progresiv viteza. Uitasem în acel moment, cu desăvîrşire, de anvelopele mele, care foşneau atît de plăcut pe asfaltul inundat. Lumina roşietică se intensifica şi mai mult, împrumutîndu-şi culoarea şi pîlcurilor de mesteceni care creşteau pe povîrnişul muntelui

Nu parcursesem, cred, nici doi kilometri cînd am zărit omul. L-am observat de departe; mergea pe partea dreaptă a drumului, uşor gîrbovit şi abătut, solitar în mijlocul pustietăţii din jur. Faţa uscăţivă, umerii lăsaţi, ceafa jigărită îţi lăsau impresia unei vite bătrîne de povară, care se încordează fără nădejde, trăgîndu-şi fără ţintă căruţa. Cînd m-am apropiat am putut vedea că e îmbrăcat cu un pantalon ponosit şi cu o canadiană. În spinare ducea o raniţă murdară, plină doar pe jumătate, care-i atîrna pe spate asemenea unei pere necoapte, scuturată de furtună. Îl depăşisem deja cînd, gest care mă surprinse chiar şi pe mine, oprii. E adevărat, cu ani în urmă culegeam adeseori pe drum necunoscuţi însă n-o mai făcusem demult. Nu pentru că aş fi devenit un tip indiferent ci, probabil, mai leneş. Şi, totuşi, atunci am oprit. Frînînd brusc am simţit cum maşina derapează uşor, dar nu am dat atenţie. Fără grabă am deschis portiera şi am privit înapoi spre bătrîn. De fact, nu era bătrîn, nu

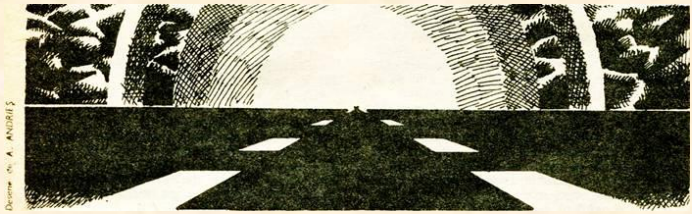

avea, probabil, nici şaizeci de ani. Aşa cum mă aşteptasem faţa îi era foarte slabă, puternic ridată, aproape grosolană, aidoma chipului bătrînilor culegători de ciuperci care, indiferent de anotimp, cutreieră prin munţii aceştia. Omul îmi aruncă o privire şi îşi continuă drumul, probabil nu-i trecea prin minte că oprisem pentru el. Mă surprinse faptul că nu părea a fi prea ud; se adăpostise, desigur, undeva în timpul furtunii.

— Urcaţi-vă, spusei eu. În caz că avem acelaşi drum...

El îşi privi cu îndoială încălţările.

— Am să murdăresc...

— Nu face nimic, urcaţi-vă...

Omul se apropie şovăitor de maşină. M-am întors şi i-am deschis portiera din spate. Şi din nou mă surprinse faptul că mantaua îi era uscată.

— Mulţumesc, spuse el, şi se aşeză în spate.

Însă nu îşi scoase raniţa, fapt care de asemenea mă surprinse. Îi era teamă, presupuneam, să nu uite ciupercile la coborîre. Sau, poate, nu mai mersese cu maşina sau, în genere, nu avea asemenea obiceiuri.

— Încotro mergeţi? am întrebat eu, mai mult ca să zic ceva.

Omul nu îmi răspunse pe dată.

— Fără ţintă, răspunse el. Încotro m-o duce vîntul...

Nu era nimic neobişnuit în vorbele acestea, totuşi, glasul său fu un nou motiv de surprindere. O astfel de voce cultă şi cizelată n-ar fi putut avea decît, cel puţin, un fost profesor de gimnaziu.

— Cu atît mai bine, replicai eu, fiindcă merg numai pînă la Vlado-Tricikov...

— Da, ştiu, zise omul. Acolo aveţi vila...

— Scuzaţi-mă, nu cumva ne cunoaştem?... Eu sînt un foarte slab fizionomist.

— A, nu, dumneavoastră nu m-aţi văzut, răspunse el. Eu însă v-am văzut o dată, cu arma dumneavoastră pneumatică.

Mă năpădi o senzaţie de neplăcere. Într-adevăr, cu doi ani în urmă cumpărasem o astfel de puşcă fiului meu şi nu avusesem linişte pînă ce nu nimicisem toate vrăbiile din împrejurimi. Amintirea aceasta mă apăsa şi, cu cît trecea timpul, cu atît mă chinuia mai mult.

— Da, este adevărat, mormăii eu nemulţumit. Mă cuprinsese atunci un soi de turbare...

Aveam senzaţia că omul zîmbeşte în spatele meu. Încercai să-l văd în retrovizor, însă nu se găsea în cîmpul vizual.

— Dintre toate pasiunile oamenilor aceasta va dispărea, pe cît se pare, ultima, zise el încet.

— Care pasiune?

— Aceasta: de a ucide.

Glasul îi suna moale, fără umbră de imputare.

— Eh, e prea mult spus ucidere. În fond asta este vînătoare.

— Eh, da, vînătoare, se arătă el de acord. Doar că în cele din urmă face să dispară orice fiinţă vie.

Mă întorsei şi îl privii. Mi se păru mai trist şi mai abătut, ochii săi priveau absent undeva, prin fereastră.

— Nu cumva sînteţi vegetarian? întrebai eu prosteşte.

— Nu sînt, răspunse el. În plus, nu văd legătura. Cu ani în urmă ne foloseam de cai, iar cînd îmbătrîneau îi dădeam casapilor. Şi, totuşi, ţara era plină de cai. Acum i-am înlocuit cu tractoare... Şi ce-au cîştigat din treaba asta caii? Nimic, se-nţelege... Poate că peste cîteva zeci de ani caii vor mai exista doar în grădinile zoologice...

— Din păcate aşa este, spusei eu.

— Într-adevăr, din păcate... Binele în natură este ceva extrem de greu de definit...

Nu m-aş fi aşteptat niciodată la asemenea vorbe din partea unui om atît de simplu în aparenţă. Şi dintr-o dată mi se păru straniu să nu fi auzit nimic despre el pînă acum. Dacă aşa cum părea trăia undeva prin apropiere, cum era posibil să nu-l fi remarcat? În orice caz, în acest om exista, categoric, ceva misterios.

— Locuiţi prin apropiere? întrebai eu.

— Nu, nu tocmai, răspunse necunoscutul.

— Mi s-a părut că aţi ieşit de primprejur, din vreo casă...

— A, nu. De ce?

— Păi, hainele dumneavoastră erau aproape uscate cînd ne-am întîlnit.

— Da, uitasem cu desăvîrşire că vă îndeletniciţi cu istorii poliţiste, spuse el pe un ton de glumă.

Asta era într-adevăr prea mult. Mă întorsei din şi privirile ni se întîlniră. Mi se păru în acel moment că niciodată pînă acum nu mai văzusem a asemenea căutătură calmă şi pătrunzătoare, Şi, brusc, ceva tresări în ochii săi.

— Fiţi atent! strigă el.

În glasul său nu se simţea teamă, iar eu nu m-am speriat. Şi abia în clipa următoare simţii că maşina derapează. Am întors repede capul. Tocmai începusem să cobor o pantă lungă şi abruptă, care se pierdea undeva printre curbe. Acum, scăpată de sub control, maşina zbura cu toată viteza la vale. Nu reuşeam să schiţez nici cea mai mică mişcare. Stăteam, pur şi simplu, în spatele volanului, golit de gînduri; presimţire sau teamă. Am reuşit doar

să percep că maşina părăseşte drumul şi zboară în prăpastie.

Am zis zboară, acesta fiind cu adevărat cuvîntul potrivit. Mi-aduc aminte că nici măcar n-am reuşit să închid ochii în aşteptarea groaznicei izbituri. Şi, deodată mi-am dat seama, cu stupoare că, în loc să se sfarme, în prăpastie maşina îşi ridică botul pe neaşteptate şi, planînd ca o pasăre, zboară deasupra genunii. În vreme ce eu doar ţineam volanul, maşina făcu un viraj uşor, reveni deasupra şoselei şi lin, aproape insesizabil, îşi lipi anvelopele de asfaltul drumului.

Pentru moment rămăsei ca împietrit. Şi primul meu gînd, se înţelege, a fost că visez. Dar nu, nimic din toate acestea nu aduceau a vis. Îmi aminteam totul, vedeam limpede asfaltul murdar, frunzele căzute, apa care se scurgea pe coasta erodată. Vedeam şi păsările agăţate de cablul de telefon, auzeam, cu o perfectă claritate, fluieratul îndepărtat al trenului ce trecea prin defileu. Dar, mai limpede ca orice, vedeam în dreapta mea prăpastia fără fund şi apele tulburi ale rîului, învolburate de furtună. Vis nu putea fi. Şi, atunci, halucinaţie? Nu, nu auzisem niciodată de halucinaţii în perfectă stare de conştientă.

Uitasem, în acel moment, cu totul de omul din spatele meu. Şi, pe neaşteptate, i-am auzit vocea, la fel de calmă şi domoală:

— Nu, nu aveţi motive să vă neliniştiţi... Tot ceea ce s-a întîmplat este normal şi real...

Am tresărit şi m-am întors. Stătea, la fel de netulburat, pe locul său de parcă nu s-ar fi întîmplat nimic.

— Cum aşa, real?

— Cît se poate de real! răspunse el serios. Dumneavoastră sînteţi un om cult. Oare nu ştiţi cum se numeşte acest fenomen?

— Tocmai asta este, că nu există un asemenea fenomen, răspunsei eu, fără să-mi fi venit încă pe deplin în fire. Sau, cel puţin, pînă acum nici o fiinţă vie nu l-a văzut...

— Nu fiţi atît de sigur... Aţi auzit cumva despre levitaţie?

— Ei, da, se înţelege, însă aceasta este o şmecherie de-a fachirilor... Şi, în afară de asta, e puţin probabil s-o execute cu autoturisme...

Necunoscutul zîmbi:

— Da, cu maşina e mai greu... Însă principiul este acelaşi...

— Vreţi să spuneţi că dispuneţi de forţe antigravitaţionale?

— Da, ceva asemănător...

— Dar pentru aceasta îmi închipui că sînt necesare energii uriaşe, mormăii eu neîncrezător.

— Ceea ce ştiu oamenii despre energie este încă departe de a epuiza

această problemă...

Ceea ce ştiu oamenii? Ce voia să spună prin aceste cuvinte? Oare el nu era om? Dar ce importanţă aveau nişte vorbe oarecare, cînd faptul rămînea fapt. În faţa ochilor aveam încă urmele roţilor lăsate pe asfaltul noroios şi care se sfîrşeau la marginea prăpastiei. Şi, în loc de a mă afla undeva, acolo, jos, sfărîmat în bucăţele, eu stau cuminţel pe şosea la cîţiva metri numai de locul incredibilului incident. Nu sînt un om cu prejudecăţi, pot fi de acord că există chiar şi diavolul, cu condiţia să-l văd cu ochii mei. Numai că omul din spatele meu semăna cu orice, numai cu diavolul nu.

— Din cauza mea aţi făcut-o? întrebai eu din nou.

— Nu tocmai... Însă dumneavoastră aţi derapat din cauza mea. Dacă nu m-aş fi urcat în maşina dumneavoastră poate că toate acestea nu s-ar fi întîmplat.

Îşi lăsă spatele pe perna maşinii şi adăugă:

— Haideţi, să mergem!...

Am pornit maşina în tăcere şi abia acum mi-am amintit că, de fapt, nici măcar nu oprisem motorul. Am băgat în viteză şi am demarat lin. Braţele îmi tremurau încă uşor. După ce am parcurs astfel cîteva sute de metri am reluat discuţia.

— Îndeobşte, fiecare pămîntean, oricît de cult ar fi el, crede, tainic, în sinea sa, în minuni... Şi abia acum am înţeles cu claritate care este motivaţia acestui fapt. Se întîmplă aşa pentru că nimeni nu se poate învăţa cu ideea morţii...

— Asta nu este cine ştie ce minune, răspunse el. Şi nici vreo înzestrare deosebită. Eternitatea conştiinţei nu reprezintă o problemă pentru natura existentă şi posibilă. Problema rezidă în altceva..

— În ce anume?

— Multe vreţi să ştiţi, replică el în şagă. În general, problema constă în existenţa însăşi.

— Dar dumneavoastră sînteţi pămîntean? întrebai eu brusc.

El tăcu pentru o clipă.

— Ar fi interesant să aflu părerea dumneavoastră în această chestiune.

— Mi se pare absolut incredibil. Ceea ce aţi făcut dumneavoastră, oamenii vor putea să realizeze, probabil, peste sute de ani...

— Optimismul este un lucru frumos, spuse el. Şi, totuşi, nu cred să se realizeze atît de curînd.

— Atunci, rezultă că sînteţi mesagerul unei civilizaţii extraterestre?

— Este logic să gîndiţi astfel, răspunse el.

— Şi nu este adevărat?

— Nu vă încredeţi în propria dumneavoastră logică?

— Dar de ce nu-mi răspundeţi direct?

— Foarte simplu, spuse el. Mă străduiesc ca, măcar formal, să respect instrucţiunile ce mi-au fost date.

— Da, e limpede, aprobai eu dînd din cap.

*

Cîtăva vreme călătorirăm tăcuţi, însă în tot acest timp creierul îmi lucra febril. Şi, totuşi, interesant cît de uşor şi repede se împacă omul cu faptele cele mai neobişnuite; e suficient, pentru aceasta să creadă o dată în ele. De unde reiese că eu crezusem, chiar dacă raţiunea mi se împotrivea încă. Ploaia încetase să cadă şi, pentru prima oară de cînd începuse furtuna, trecură pe lîngă mine două autocamioane şi, ca şi cum faptul acesta mi-ar fi dat curaj, întrebai cu băgare de seama:

— De fapt, unde mergeţi?

— Păi, v-am spus, pur şi simplu mă-nvîrtesc...

— Aş fi onorat să-mi fiţi musafir...

— De ce nu, răspunse el. Oameni ca mine nu au de ce să se grăbească.

Ne apropiasem de Vlado-Tricikov. Se iveau, în fine, oameni pe marginea drumului; un băieţel desculţ ducea de un capăt de frînghie o capră mare, albă. Ca de obicei, în faţa hanului staţionau cîteva autocamioane, dinăuntru răbufnea rumoarea obişnuită. Am virat din şosea la dreapta, de unde drumeagul îngust şi accidentat mă scoase în poarta vilei.

— Am ajuns, murmurai eu uşurat..

Am coborît şi am luat-o pe potecă. În faţa porţii i-am făcut loc să intre primul. Mergeam amîndoi pe sub ramurile joase ale pomilor care ne atingeau cu frunzele umede. Rîme mari, rozalii, de pămînt, stîrnite de ploaie mişunau în tot locul şi am remarcat că el le ferea cu grijă. Dumnezeule! Ca un om obişnuit, într-adevăr. Totul la el era atît de pămîntean, atît de banal – încălţările scîlciate, pantalonii de stofă uzaţi, la fel ca raniţa, în care îşi ascundea, desigur, neobişnuitele comori. Într-adevăr, nici prin gînd nu mi-ar fi trecut că voi întîlni tocmai un astfel de reprezentant al lumii stelelor.

În hol îşi scoase raniţa şi o aşeză lîngă scaunul tapiţat pe care se aşeză. Am luat loc

în faţa sa. Nu simţeam, în acea clipă, nici tulburare, nici nelinişte, nici respect, de parcă, mi-ar fi sosit în casă un vechi prieten oarecare. În sfîrşit, puteam să-l privesc drept în faţă – cu toate că era puţin probabil să am vreun cîştig din asta – faţa era, şi ea, obişnuită ca, dealtfel, totul la el. Era exact un om din carne şi sînge, de la firele albe din barbă şi pînă la genele de un blond ruginiu. Dintr-o data am avut senzaţia că sînt victima unei mistificări.

— Ce doriţi să beţi? întrebai eu.

— Un pahar cu suc de roşii, răspunse el liniştit.

Într-adevăr, aveam suc de roşii în frigider.

— Cu puţină vodcă?

— Nu, fără...

— Ştiţi ce altceva mai am în frigider?

— E destul de încărcat, spuse el în glumă. Însă printre altele, şi o farfurie cu peştişori prăjiţi

Era perfect adevărat. Prinsesem peştele cu cîteva zile în urmă, la izvoarele Iskrei. Şi îl prăjisem, însă nu reuşisem să îl mănînc de unul singur.

— La ţanc, spusei eu bucuros, să-l aduc?

— Nu, nu, mulţumesc, nu mi-e foame...

— La urma urmelor, dumneavoastră sînteţi, ca şi mine, din carne şi sînge... Şi, desigur, vi se face foame...

— Nu e chiar aşa, replică el. Ceea ce vedeţi este, mai degrabă, o imitaţie perfectă...

— Cum s-o înţeleg?

— Uite, aşa!

Se concentra pentru o clipă, apoi ridică mîna dreaptă şi schiţă cu palma o lovitură în măsuţa rotundă aflată între noi. Însă, în loc să se audă zgomotul izbiturii, mîna trecu liniştită prin materialul dur, de parcă n-ar fi avut consistenţă. Îl priveam aiurit. Cine ştie de ce lucrul acesta îmi făcu o impresie mult mai puternică decît incredibila manevră a maşinii mele deasupra prăpastiei.

— Înţelegeţi acum ce proprietăţi stranii poate avea materia, spuse el pe acelaşi ton de glumă. Cu ea, într-adevăr, se poate face orice...

— Am citit undeva, mormăii eu uluit, că aşa ceva nu este cu putinţă.

— Şi eu am citit-o, zîmbi el. Voi într-adevăr, nu puteţi. Tot aşa cum noi nu putem face o infinitate de lucruri. Însă în Univers totul este posibil. Cu excepţia creării substanţei primare, se înţelege. Ea există, şi aceasta o satisface pe deplin.

Amuţisem în acele momente, iar mintea mi se golise de gînduri.

— Dar ce se aude cu sucul dumneavoastră de roşii? întrebă el.

M-am ridicat pe tăcute şi am plecat la bucătărie. Cînd am deschis frigiderul, primul lucru pe care l-am văzut au fost peştişorii mei. Am luat două cutii cu suc de roşii, două pahare curate şi m-am întors în hol. Necunoscutul şedea pe scaun, în aceeaşi poziţie, şi privea gînditor prin fereastra largă. Pînă ce am tăiat capacele cutiilor, el a rămas la fel de tăcut, încît aveam senzaţia că nici nu se mai află în cameră. Apoi am turnat şi am ridicat paharul.

— Să ciocnim!... Fie şi cu suc de roşii...

— Să ciocnim! fu el de acord.

Paharele scoaseră un clinchet, iar el şi-l duse pe al său spre buzele pîrlite. Şi, după cum mi se păru, îl bău cu vădită plăcere.

— Acum am să vă pun o întrebare incomodă, zisei eu. După cîte înţeleg, nu vă aflaţi aici, pe Pămînt, ca să sprijiniţi civilizaţia noastră prin cunoştinţele dumneavoastră. Şi, atunci, pentru ce?... Ca să ne supravegheaţi?

— Nu, se-nţelege. Ca să vă supraveghem sau ca să vă ajutăm este, în fond, totuna cu a ne amesteca în treburile dumneavoastră... Însă noi nu vom face niciodată aşa ceva. Pur şi simplu eu mă aflu aici ca observator şi informator imparţial al civilizaţiei noastre...

N-aş putea spune pentru care motiv, însă declaraţia aceasta nu mă surprinse.

— Aşa mi-am şi închipuit, murmurai eu.

El mă privi curios:

— Şi de ce, mă rog?

— Conform celei mai simple logici, răspunsei eu. În mijlocul Universului infinit trebuie să se realizeze nenumărate combinaţii ale materiei. Şi, desigur, nu putem presupune că doar aici, pe mica noastră planetă, există acea combinaţie unică, denumită conştiinţa umană. După mine, aşa ceva este o absurditate.

El zîmbi abia sesizabil.

— Nu este aşa? întrebai eu surprins.

— Nu-i nimic, continuaţi...

— Ei, bine, civilizaţia noastră există doar de cîteva milioane de ani şi, în ciuda acestui fapt, este o civilizaţie puternică. Dar dacă ar exista de miliarde de ani? Judecînd în felul acesta nu este exclus ca undeva, în Univers, să existe civilizaţii nemăsurat de puternice. Pentru ele n-ar fi cîtuşi de puţin o problemă deosebită să intre în contact cu noi. În ce mă priveşte, mi-am pus de multe ori întrebarea de ce, totuşi, lucrul acesta nu se întîmplă, de ce sîntem atît de izolaţi şi stingheri pe mica noastră planetă?

Am tăcut şi l-am privit aşteptînd. Tăcea, ca şi pînă acum şi, parcă inconştient, îşi clătina încetişor capul.

— Trebuie să vă spun că raţionamentul dumneavoastră nu este întru-totul nefundamentat, răspunse el în cele din urmă. Şi cu toate acestea, e total arbitrar. Am să vă dau un exemplu simplu. Dacă posibilităţile, aşa cum spuneţi dumneavoastră, se combină într-adevăr, ar fi trebuit să existe şi o astfel de combinaţie: o galaxie cu o civilizaţie de tip uman.

— Şi de ce nu? întrebai eu impulsiv.

— Pentru că atunci ar cădea şi teoria dumneavoastră asupra contactelor obligatorii.

Indiscutabil, avea perfectă dreptate.

— Şi, în afară de asta, nu este bine să atribuiţi fiecărei conştiinţe calitatea conştiinţei umane. Ar fi posibil să existe şi o altfel de conştiinţă, care să interfereze conştiinţa voastră umană, pur şi simplu fără să vă observe, ori fără să vă dea atenţie. Sau, iarăşi, să vă observe, dar să nu corespundeţi scopurilor sale. Oare dumneavoastră daţi atenţie furnicilor care vă mişună în grădină deşi ştiţi că sînt fiinţe vii? Şi, oare, vă daţi osteneala să le ajutaţi cu ceva în existenţa lor?

— Dar ele nu au conştiinţă!

— Cine v-a spus-o? Asta nu-i chiar atît de sigur pe cît gîndiţi. Poate că e chiar mai desăvîrşită vizavi de ceea ce voi numiţi dezvoltare. În afară de asta, dumneavoastră vorbiţi despre conştiinţă în general, la proporţiile cosmice, fără a fi în situaţia de a-mi putea arăta o singură calitate durabilă şi general valabilă. Spre exemplu, s-ar putea presupune că, de fapt, calitatea esenţială a conştiinţei este netrăinicia ei. Sau, autodistrugerea la etape prestabilite ale dezvoltării sale. Aşa încît cade şi fundamentarea credinţei dumneavoastră în desăvîrşirea ei fără margini în perioade uriaşe de timp.

— Da, într-adevăr, aveţi dreptate, răspunsei eu tulburat. Chiar dacă, faptic, însăşi prezenţa dumneavoastră nu vorbeşte în favoarea unor astfel de argumente.

— Acum eu nu vorbesc despre fapte, ci despre logica omenească.

— În cazul acesta, într-adevăr aş fi preferat să vorbim despre fapte, zisei eu.

El clătină iarăşi din cap.

— Din păcate, exact despre asta nu putem vorbi.

— Dar de ce? întrebai eu nervos.

— Asta aş putea să v-o spun... Voi, singuri, trebuie să vă dobîndiţi cunoştinţele... Şi prin propriile forţe să străbateţi drumul. De ce nu puteţi să vă imaginaţi că tocmai acesta este sensul existenţei omeneşti?

Vocea îi era liniştită, însă profundă, cu o rezonanţă aparte şi, pentru prima oară îmi trecu prin minte gîndul că glasul acesta nu este aidoma glasului omenesc.

— Aveţi dreptate, desigur, răspunsei eu. Pot să-mi imaginez ceea ce spuneţi. Dar nu pot să-mi imaginez esenţa moralei dumneavoastră. La urma urmelor trăiţi printre noi, observaţi strădaniile noastre, nedreptăţile, sforţările, silniciile, vedeţi cum uneori, nefericiţi şi neajutoraţi ne învîrtim în cercul vicios al ignoranţei noastre. Şi, în acelaşi timp sînteţi, după cum se vede, conştient că este atît de uşor să sprijiniţi tot ce este bun şi drept. Dar nu o faceţi. Aceasta nu contravine, nu urîţeşte sensul propriei voastre existenţe?

El, mă privi cumva curios.

— În acest caz, imaginaţi-vă că în centrul moralei noastre există mai multă raţiune şi mai puţin sentiment.

— Îmi este greu să mi-o închipui, spusei eu. Doar dumneavoastră trăiţi aici, în mijlocul nostru. Cum este posibil ca unele lucruri cu care sîntem obişnuiţi să nu vă provoace o groază teribilă? Războaiele, spre exemplu. Imaginaţi-vă că, mîine chiar, umanitatea noastră se îndreaptă spre distrugerea nucleară. Oare nu o să ne împiedicaţi?

— Nu, se înţelege, spuse el dur. Voi singuri trebuie să supravieţuiţi crizei. Dacă vă împiedicăm, în mod artificial, nu veţi mai dobîndi imunitatea şi data viitoare veţi pieri într-o catastrofă şi mai îngrozitoare.

Clătinai întristat din cap:

— Da, este logic... Şi, totuşi, nu pot s-o accept. De ce nu ne ajutaţi măcar în suferinţele de care nu sîntem vinovaţi?... Salvaţi-ne măcar de cancer...

— V-am mai spus-o, răspunse el posomorîndu-se uşor. Fiinţe mat înţelepte decît mine au ajuns să înţeleagă ce anume vă este necesar... Şi eu nu am dreptul de a schimba...

Pe neaşteptate, un gînd salvator îmi trecu prin minte:

— Atunci, ajutaţi-l măcar pe prietenul meu! Trebuie să fiţi de acord că intervenţia într-un singur caz nu poate schimba istoria, drumul dezvoltării omenirii.

El se lăsă tăcut pe spate. Şi mi se păru că şovăie pentru o clipă

— Nu, nu am dreptul să fac asta! spuse el posomorît.

— Dar pe mine de ce m-aţi ajutat?... De ce m-aţi salvat de la moarte?

— Deoarece, pe moment, mi-am închipuit că pentru aceasta aş fi eu vinovat. Şi, fără îndoială, eu nu am dreptul să devin vinovat.

Pe neaşteptate mă cuprinse un sentiment de deznădejde şi am amuţit.

Tăceam amîndoi. Afară se înnoptase, însă camera rămăsese luminată ca şi mai înainte. Cu o lumină naturală şi clară ca ziua. Oricît ar fi fost de straniu acest fapt, atunci nu mi-a făcut vreo impresie deosebită.

— Şi, totuşi, dumneavoastră sînteţi implicat în treburile pămîntene, zisei eu. Eu voi scrie despre tot ce mi s-a întîmplat azi.

— Asta nu-i o problemă, zîmbi el. Într-o singură clipă aş putea şterge din memoria dumneavostră tot ceea ce nu aş dori să vă amintiţi.

— O veţi face cu adevărat? tresării eu.

— Nu, bineînţeles. Scrieţi ceea ce doriţi. Şi aşa nu o să vă creadă nimeni.

— Poate nu or să creadă întîmplarea... Dar vor crede în realităţile pe care ea le conţine...

— Aceste adevăruri le sînt cunoscute de multă vreme oamenilor, răspunse el. Eu n-am descoperit pentru dumneavoastră o nouă Americă...

Acestea au fost ultimele sale cuvinte de care îmi amintesc. M-am trezit din somn abia cînd mijeau zorii. Adormisem îmbrăcat pe fotoliul în care şezusem în noaptea trecută. Sau, mai bine zis, în acest loc fusesem adormit. Necunoscutul mă învelise cu o pătură uşoară şi, se înţelege, dispăruse. Eu îmi aminteam însă totul, ceea ce dovedea că nu atentase la memoria mea. M-am ridicat şi am deschis fereastra. Soarele nu răsărise încă deasupra crestelor din faţă şi, totuşi, curtea întreagă era scăldată într-o lumină delicată. În fundul curţii, asemenea unor mici planete albe, sclipeau crizantemele. Era linişte; nici măcar o frunză nu tremura pe crengile pomilor. Numai roua, abia vizibil, strălucea cu sclipirea sa mată de perlă. Nu ştiu în ce lume trăieşte el, a noastră însă este neasemuit de frumoasă. Şi poate că aceasta îi este singura mîngîiere în izolarea sa de aici.

Cîteva zile am trăit ca în vis. Munceam, se înţelege, însă tot ceea ce puneam pe hîrtie îmi părea slab, fără gust, ca iarba. Am lăsat lucrul şi am început să citesc. Dar nici asta nu mă ajuta. În fine, duminică am pornit motorul maşinii şi, încet, am pornit-o la vale pe drumeagul îngust. Am ieşit în şosea şi am virat la dreapta, în direcţia sanatoriului, deşi nu voiam să mă mai gîndesc la asta. Cu cît înaintam mai mult cu atît creştea în mine febra, simţeam cum genunchii îmi tremurau imperceptibil. Şi cu toate acestea, apăsam tot mai puternic acceleraţia, maşina zbura pe anvelopele sale vechi şi şterse. Curînd am trecut pe lîngă locul unde avusese loc întîmplarea, dar nu am oprit. În

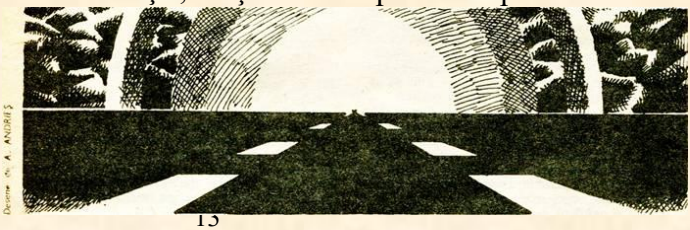

acele clipe nerăbdarea mă ardea pur şi simplu.

Nici măcar nu-mi amintesc cum am ajuns la sanatoriu. Am bătut la uşa albă a doctorului Veselinov şi am intrat fără să mai aştept încuviinţarea. Ca de obicei, doctorul stătea pe locul său obişnuit, cu radiografiile în mînă, şi pe figura sa se citea o nemăsurată surprindere.

— S-a petrecut ceva incredibil! spuse el cu un glas pe care abia l-am recunoscut.

Simţii cum o enormă uşurare îmi inundă venele, asemenea unei transfuzii de sînge.

— Aşa? Dar ce anume?

— Prietenul dumneavoastră s-a însănătoşit!

— Cum aşa, s-a însănătoşit? mă minunai eu ipocrit.

— Ei bine, pur şi simplu s-a însănătoşit! Priviţi radiografiile: de parcă n-ar fi suferit vreodată de ceva... Am impresia că plămînii săi sînt complet refăcuţi.

Nu am privit radiografiile, ar fi fost inutil.

— Este imposibil, am zis eu. Pesemne aţi încurcat filmele...

— Cum imposibil, o data ce e fapt! răspunse el iritat. Astea sînt al doilea set de radiografii, totul a fost executat sub supravegherea mea.

Am considerat că este mai înţelept să tac. El mă privea cu acelaşi aer de surprindere, clipind prosteşte din pleoapele pîrlite.

— Chiar mîine voi face o comunicare ştiinţifică, zise el cu aprindere. Colegi mei vor rămîne ţuţ!

— Nu o să faceţi nici o comunicare, zîmbii eu.

— De ce? tresări el.

— Pentru că nu ar fi ştiinţific, răspunsei eu. Pur şi simplu, dumneavoastră aţi comunica un fapt pe care nu îl veţi putea demonstra.

El se încruntă, însă tăcu.

— Şi, în al doilea rînd, ceea este mai important, chiar daca veţi comunica acest fapt, fiţi sigur, nimeni nu o să vă creadă.

— Cum aşa, nu o să mă creadă, zise arţăgos. Dar astea sînt radiografii...

— Prostii, radiografii... Dumneavoastră aţi văzut pe puţin douăzeci de fotografii ale „farfuriilor zburătoare”, dar credeţi în ele?

El reîncepu să clipească nedumerit:

— Ei, da, însă... pe de alta parte, eu am un om însănătoşit...

— Fiţi sigur că nici asta nu are să vă ajute...

— Dumneavoastră nu credeţi? întrebă el tăios.

— Se înţelege că va cred. Însă ceilalţi n-au să va creadă. Doar dumneavoastră sînteţi om de ştiinţă, oare nu înţelegeţi că aşa ceva nu se poate

întîmpla? Toţi colegii dumneavoastră vor gîndi că sînteţi sau nebun sau escroc... În acest caz cea de-a doua variantă este mai uşor de crezut şi, în acelaşi timp, mai neplăcută.

Abia acum încetă să mai clipească, părînd pe deplin înmărmurit. L-am observat pe furiş cum tace şi reflectează, cum mintea sa rece şi clară lucrează în plin sub ţeasta protectoare.

— Ştiţi că aveţi întrutotul dreptate, zise el cu uşurare. Sigur, în fapt, nu există nici o dovadă...

— Unde este el acum?

— Cine? întrebă el absent.

— Prietenul meu...

— Păi, s-a sculat, se-nţelege... Puţin mai înainte se plimba prin parc.

Doar cîţiva paşi mă despărţeau de fereastra deschisă. L-am descoperit imediat; stătea în picioare la marginea uneia dintre tufele decorative şi ţinea în mînă ceva albicios, asemănător cu un ou de pasăre. Îl privea absorbit şi, din cînd în cînd, scormonea ceva cu unghia.

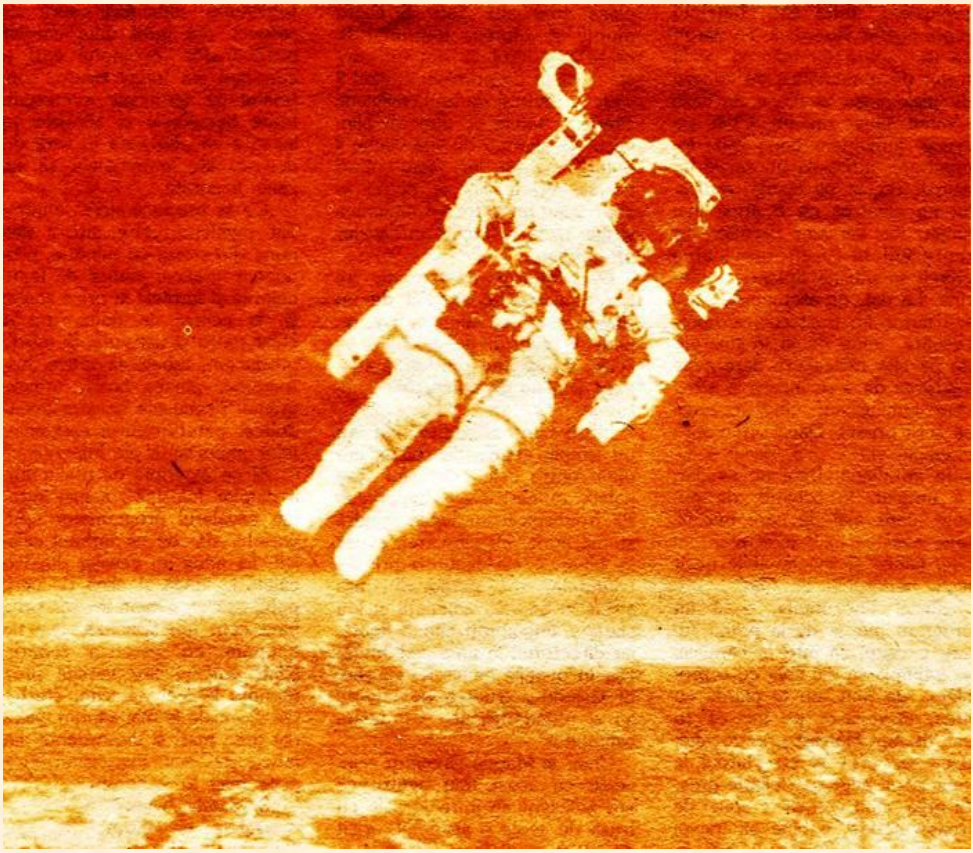

— Ce faci acolo? strigai eu din fereastră.

El tresări şi se întoarse. Figura sa nu mai aducea cu aceea pe care o văzusem cu cîteva zile în urmă.

— Nimic, răspunse el tulburat.

— Ce ţii în mîini?

— Un melc...

— Imediat să-l pui la locul său, zisei eu supărat. Ai auzit?

— De ce?

— Fiindcă ţi-o spun eu!... Hai, mai repede!

Fără să mai comenteze se întoarse şi, atent, se apucă să aşeze cu grijă melcul pe o ramură a tufei. Însă, cînd luă mîna, melcul se rostogoli şi căzu pe pămînt. Se aplecă, să-l ridice...

Traducere: ION ILIE IOSIF